

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Економічний факультет

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління соціально-економічним розвитком регіону

Освітня програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Управління соціально-економічним розвитком регіону
Викладач (-і)	Ткач Олег Володимирович д.е.н., проф. кафедри менеджменту і маркетингу
Контактний телефон викладача	+380957059731
Е-mail викладача	Oleg.tkach@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kmim.pnu.edu.ua/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості та сучасні концепції управління соціально-економічним розвитком регіону як елемента ефективного управлінського впливу.</p> <p>У процесі вивчення дисципліни передбачається набуття студентами глибоких теоретичних знань з питань аналізу соціально-економічного розвитку регіональних утворень, формування і оцінки фінансового потенціалу та конкурентоспроможності регіону.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи аналізу соціально-економічного розвитку регіону. 2. Ефективне управління соціально-економічним розвитком регіональних утворень. 	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Управління соціально-економічним розвитком регіону - навчальний курс, метою якого є засвоєння знань щодо теоретичних основ та компетенцій регіонального управління соціально-економічним розвитком, як особливого виду управління. На основі сучасного категоріального та понятійного апаратів та узагальненого підходу до існуючих способів оцінки представлені підходи до особливостей регіонального управління соціально-економічними показниками з врахуванням державної регіональної політики участі органів державної влади, місцевого самоврядування, регіонального бюджетного процесу. Розкрито зміст регіону як суб'єкта конкурентної боротьби в умовах глобалізації, досліджено зміст інституційного забезпечення управління соціально-економічним розвитком, основні шляхи аналізу соціально-економічних регіональних процесів та управлінського впливу щодо їх покращення. Представлені нові підходи, принципи та категорії щодо застосування інструментів управління регіональним розвитком.</p> <p>Метою викладання навчальної дисципліни «Управління соціально-економічним розвитком регіону» є формування у студентів відповідних компетенцій системних знань і розуміння теоретичних і практичних основ управління соціально-економічним розвитком регіону.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є теоретична й практична підготовка студентів щодо вивчення шляхів та способів застосування інструментів управління регіональним розвитком, класифікація, механізм взаємодії та принципи застосування інструментів управління регіональним розвитком, організаційно-планувальні інструменти управління регіональним розвитком, інфраструктурні та ресурсні інструменти управління регіональним розвитком.</p> <p>Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> визначення та еволюцію поняття «регіон»; основні принципи та підходи щодо регіонального управління; визначення регіону як суб'єкту конкурентної боротьби; теоретичні основи управління регіональним розвитком; економічний зміст визначення чинників забезпечення конкурентоспроможності території; <p>вміти:</p>	

аналізувати динаміку зміни соціально-економічних показників;
 визначати особливості регіональних утворень;
 прогнозувати зміну соціально-економічних показників;
 приймати участь в розробці та імplementації регіональних стратегій на різних рівнях регіональних утворень.

4. Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

СК 17. Здатність до формування, оптимізації кадрової стратегії та організації роботи персоналу з врахуванням сучасних методів організації праці, організаційної культури.

СК 18. Здатність до визначення та запровадження системи адміністрування в організації з врахуванням сучасних технологій менеджменту і соціальної відповідальності за результатами прийняття управлінських рішень, та врахування особливостей державного управління та місцевого самоврядування.

5. Результати навчання

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 18. Демонструвати навички використання новітніх методів до розробки кадрової стратегії організації на основі соціальної відповідальності.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
семінарські заняття	20
самостійна робота	50

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	073 Менеджмент	4	Вибірковий

Тематика курсу

Тема	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Визначення «регіон» в сучасній економічній науці. Визначення «регіон» - основний теоретичний зміст, регіон як повноправний суб'єкт господарської діяльності			Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 2. Регіон як суб'єкт конкурентної боротьби в умовах глобалізації. Визначення та поняття	Лекція, семінарське заняття		Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися	5 балів	До наступного заняття за розкладом

глобалізаційних процесів, визначення конкурентоспроможності територій, способи регіонального управління			до семінарського заняття		
Тема 3. Конкурентні переваги і їх роль у забезпеченні комплексного розвитку регіону. Формування та активізація конкурентних переваг регіону, моделювання конкурентних переваг, особливості формування кластерної політики	Лекція, семінарське заняття		Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Системний підхід до формування стратегій регіонального розвитку. Визначення регіонального простору, цілі регіонального просторового планування, зміст каркасу територій, регіональні підсистеми.	Лекція, семінарське заняття		Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Шляхи формування полюсів економічного зростання. Зміст локального розвитку, формування полюсів зростання, полюси економічного зростання в Україні..	Лекція, семінарське заняття		Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми.	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Місце формальних і неформальних інституцій в управлінні соціально-економічним розвитком регіону. Парадигма регіонального розвитку, регіональна політика, пріоритетність регіонального розвитку, зміст стратегії регіонального розвитку.	Лекція, семінарське заняття		Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми. Розв'язати задачі.	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Прогнозування та планування регіонального розвитку. Зміст прогнозування регіонального розвитку, інструменти прогнозування регіонального розвитку, прогнозні та планові документи регіонального розвитку.	Лекція, семінарське заняття		Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття.	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Інструменти управління регіональним	Лекція, семінарське		Опрацювати лекційний	5 балів	До наступного

<p>розвитком. Регіональний цикл створення доданої вартості, класифікація суб'єктів регіонального розвитку, групи та види інструментів управління регіональним розвитком, цикл застосування інструментів управління регіональним розвитком, функції менеджменту регіональним розвитком,</p>	<p>е заняття</p>		<p>матеріал. Пройти тестування до теми.</p>		<p>заняття за розкладом</p>
<p>Тема 9. Організаційно-планувальні інструменти управління регіональним розвитком. Основні характеристики та інструментів управління регіональним розвитком, управління ресурсними інструментами,</p>	<p>Лекція, семінарськ е заняття</p>		<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття.</p>	<p>5 балів</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
<p>Тема 10. Формування базису та оцінка конкурентоспроможності територій. Мета, принципи, розроблення та реалізації програми підвищення конкурентоспроможності територій, дослідження конкурентоспроможності територій.</p>	<p>Лекція, семінарськ е заняття</p>		<p>Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми.</p>	<p>5 балів</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
<p>7. Система оцінювання курсу</p>					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен) “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>				
<p>Поточне тестування та самостійна робота</p>		<p>Екзаменаційна</p>	<p>Сума балів з навчальної</p>		
<p>Модуль 1</p>	<p>Модуль 2</p>	<p>робота</p>			

	Змістовий модуль 1 поточний контроль	Змістовий модуль 2 Самостійна робота	Змістовий модуль 3 Індивідуальне науково-дослідне завдання	(екзамен)	дисципліни
	Теми 1-10	Теми 1-10	Теми 1-10	Теми 1-10	
	30	10	10		
	50			50	100
Семінарські заняття	<p>Загальна підсумкова оцінка за семінарські заняття складається за методикою нагромадження балів за результатами поточного контролю знань, тестів.</p> <p>Завданням поточного контролю є перевірка розуміння і засвоєння матеріалу тем, що виносяться на семінарські заняття, та вміння привселюдно представити засвоєний матеріал, розв'язати задачі. Протягом семестру студент має можливість отримати десять оцінки по 5 балів за кожну усну відповідь.</p> <p>Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих).</p> <p>Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу.</p> <p>Семінарське заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення завдань, перевірка рівня їх виконання та оцінювання. Семінарські заняття є ланцюжком, який зв'язує теоретичну підготовку та навчальну практику з дисципліни.</p>				
Самостійна робота	<p>Важливе значення для опанування теоретичним матеріалом має виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань.</p> <p>Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником формування вміння навчатися, що сприяє активізації засвоєння знань; основним засобом опанування навчального матеріалу в поза аудиторний час.</p> <p>Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (дві спроби – кращий результат).</p> <p>Максимальна кількість балів за тестування становить 10 балів.</p>				
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ).</p> <p>Розробляє та оформляє роботу на одну з тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз соціально-економічних показників регіону. 2. Інституціональна систему регіонального управління. 3. Прогнозування регіонального економічного розвитку. <p>Робота оформляється на аркуші формату А4 і приносить на останнє семінарське заняття.</p> <p>Максимальна кількість балів за ІНДЗ становить 10 балів.</p>				
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за три змістові модулі:</p> <p>ЗМ 1. Поточний контроль (1-30 балів).</p> <p>ЗМ 2. Самостійна робота (1-10 балів).</p> <p>ЗМ 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (1-10 балів).</p> <p>Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою менеджменту і маркетингу, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p>				
8. Політика курсу					
<p>Політика курсу є студентоорієнтованою, спрямована на формування відповідних компетенцій шляхом активної комунікації та сприятливого навчального середовища. Заохочується ознайомлення з найкращим досвідом практичної діяльності у сфері логістики як вітчизняних, так і міжнародних компаній. А також можливості використання даного досвіду у реальних компаніях, з діяльністю яких знайомі студенти або є працівниками.</p> <p>Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі.</p>					

Максимальна кількість 50 балів за екзаменаційну роботу. Структура білета включає 4 завдання, три теоретичні питання та тестові завдання. Правильна відповідь на кожне питання білету оцінюється максимум в 10 балів, тестові завдання – 20 балів. Також студенти мають можливість (за письмовою заявою групи) здавати екзамен у письмовій тестовій формі на платформі дистанційного навчання (<http://www.d-learn.pu.if.ua>).

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>. Відповідно, будь які прояви академічної доброчесності недопустимі, зокрема списування під час контрольних заходів чи екзаменів.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка ставиться, а нб округляється. Консультації студентам проводяться у відповідності до затвердженого кафедрою графіка (<https://kmim.pnu.edu.ua/графік-консультацій>). Також є можливість здачі студентами пропущених тем через використання системи дистанційного навчання(<http://www.d-learn.pu.if.ua>).

9. Рекомендована література

1. Ткач О.В., Беленький Ю.С., Мікула Н.А. Конкурентоспроможність прикордонних територій, економічні механізми забезпечення // Колективна монографія. Відп. ред. д.е.н., проф. Беленький Ю.С. – Львів, 2009. – 365 с.

2. Ткач О.В. Регіональні просторово-економічні системи: глобальні тенденції та циклічні взаємовпливи // Монографія. Львів: ІРД НАН України, 2010. – 458с.

3. Ткач О.В. Регіональні просторово-економічні системи: сучасний стан та перспективи розвитку // Монографія. Львів: ІРД НАН України, 2012. – 462с.

4. O. Tkach The oriental-economical systems: global and regional aspects, influences and development// Monograph \ Oleg V. Tkach. – First edition.- Ivano-Frankivsk : HSEE “The V. Stepanyuk Precarpathian National University” , 2013, - 266 p.

5. С. Марковський, Н. Мікула, А. Ткачук, В. Толкованов Конкурентоспроможність територій – К : Легальний статус, 2011. – 252 с.

6. Концептуальні засади формування і оцінки фінансового потенціалу регіону: / Козоріз М. А. ; НАН України Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2011 . -99 с.

7. O. Tkach / The theoretic-methodological bases of the development of the regions within the global economic system Innovation Process Management in Ukraine: problems commercialization of scientific and technical developments: Monograph / Yurii Vovk, Oleh Karyu, Ihor Kulyniak, Yosyf Petrovych and other / Edited by Yurii Vovk, Oleh Karyu. - Lvi– : LLC “Rastr-7”, 2018 -266 p.

8. Валюх А.М. Формування державної стратегії розвитку природного капіталу України. Рівне, 2018. 438 с

9. Валевський О. Роль державної культурної політики в реалізації реформ в Україні // Стратегічні пріоритети. 2016. № 3 (40). С. 140, 141.

10. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Підручник. 2017. 360 с

11. Мамчур Г.В. Теорія та історія державної служби: навч. посібник; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: Київський університет, 2017. 359 с.

12. Придиус Л.В. Управління якістю державної служби України: монографія. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 280 с.

13. Теорії, технології та особливості реалізації адміністративних реформ у стрижневих країнах світу: монографія / автор. кол.: В.І. Шарий, О.В. Черевко, В.М. Мойсієнко. Черкаси, 2017. 316 с.с.

14. Афанасьєв М. В. Побудова системи управління якістю в діяльності органів виконавчої влади регіону : монографія / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, Л. Й. Аведян та ін. ; [за заг. ред.

канд. екон. наук, доцента Л. Г. Шемаєвої. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 472 с.

15. Борденюк В. І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційноправові основи співвідношення та взаємодії : монографія / В. І. Борденюк. – К. : Парламентську вид-во, 2007. – 540 с.

16. А. Ткачук Конкурентоспроможність територій : практич. посібн. / А. Ткачук, В. Толкованов, С. Маяковський та ін. – К. : Легальний статус, 2011. – 252 с

17. Кучабський О. І. Територіальне управління в Україні в умовах реформ : навч. посібн. / О. І. Кучабський. – К. : Астролябія, 2010. – 304 с.

18. Мамонова В. В. Методологія управління територіальним розвитком : монографія / В. В. Мамонова. – Х. : Вид. ХарРІ НАДУ "Магістр", 2006. – 196 с.

19. Зозуля С. В. Територіальна організація влади в Україні : навч.-метод. посібн. / упор. С. В. Зозуля ; Черніг. центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних установ і організацій. – Чернігів : ЦППК, 2009. – 68 с.

20. Пак Н. Т. Регіональна економіка: навч. посібн. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 326 с

21. Ковбасюк Ю.В. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 512 с

22. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 606 с.

Викладач _____ Ткач О.В.